

Sygn. akt I C 1217/18

Uzasadnienie wyroku z dnia 5 lipca 2018 r.

W pozwie z dnia 22 listopada 2017 r. skierowanym przeciwko pozwanemu J. Ż. powód (...) Finanse Sp. z o.o. z siedzibą w K. żądał zasądzenia na swoją rzecz od pozwanego kwoty 245,86 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty.

Podstawę powództwa stanowiło nienależne świadczenie, które powód spełnił na rzecz pozwanego w wykonaniu nieważnej umowy pożyczki.

W dniu 8 grudnia 2017 r. referendarz sądowy w tutejszym Sądzie Rejonowym w sprawie o sygn. akt II Nc 36863/17 wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym uwzględniający powództwo.

W sprzeciwie od nakazu zapłaty pozwany J. Ż., zaskarżając nakaz zapłaty w całości, wnosił o oddalenie powództwa.

Uzasadniając sprzeciw pozwany podniósł, że prawomocnym wyrokiem tutejszego Sądu Rejonowego wydanym w dniu 27 lutego 2017 r. w sprawie o sygn. XVI C 2233/15 oddalone zostało już powództwo powoda przeciwko pozwanemu o zapłatę kwoty 2.758,97 zł wraz z odsetkami.

Za podstawę wyroku Sąd Rejonowy przyjął następujące ustalenia i wnioski:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie.

Na podstawie art. 405 Kodeksu cywilnego kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości.

Według art. 409 Kodeksu cywilnego obowiązek wydania korzyści lub zwrotu jej wartości wygasa, jeżeli ten, kto korzyść uzyskał, zużył ją lub utracił w taki sposób, że nie jest już wzbogacony, chyba że wyzbywając się korzyści lub zużywając ją powinien był liczyć się z obowiązkiem zwrotu.

Na podstawie art. 410 § 1 Kodeksu cywilnego przepisy artykułów poprzedzających stosuje się w szczególności do świadczenia nienależnego.

Według art. 410 § 2 Kodeksu cywilnego świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia.

Według art. 411 Kodeksu cywilnego nie można żądać zwrotu świadczenia:

- 1) jeżeli spełniający świadczenie wiedział, że nie był do świadczenia zobowiązany, chyba że spełnienie świadczenia nastąpiło z zastrzeżeniem zwrotu albo w celu uniknięcia przymusu lub w wykonaniu nieważnej czynności prawnej;
- 2) jeżeli spełnienie świadczenia czyni zadość zasadom współżycia społecznego;
- 3) jeżeli świadczenie zostało spełnione w celu zadośćuczynienia przedawnionemu roszczeniu;
- 4) jeżeli świadczenie zostało spełnione, zanim wierzytelność stała się wymagalna.

W świetle powyższych przepisów zasadnie powód żądał zwrotu kwoty 245,86 zł przekazanej pozwanemu w wykonaniu umowy pożyczki, która okazała się nieważna.

Nieważność tej umowy pożyczki została ustalona prawomocnym wyrokiem tutejszego Sądu Rejonowego wydanym w dniu 27 lutego 2017 r. w sprawie o sygn. XVI C 2233/15, na który to wyrok powoływały się obie strony i którym w zakresie tego ustalenia przysługiwała powaga rzeczy osądzonej w myśl art. 366 Kodeksu postępowania cywilnego.

Okoliczność, że kwota 1.500 zł została przekazana przez powoda pozwanemu w wykonaniu umowy pożyczki w dniu 10 października 2014 r. została udowodniona dowodem z dokumentu obejmującego potwierdzenie przelewu, zawartego na k. 10 akt sprawy niniejszej, którego wiarygodność nie była kwestionowana i nie budziła wątpliwości.

W sprawie niniejszej zachodził zatem przypadek przewidziany w art. 410 § 2 Kodeksu cywilnego według którego świadczenie jest nienależne, jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia.

Poza sporem pozostawała okoliczność, że pozwany nie zwrócił powodowi z przekazanej mu pożyczki jedynie kwoty 245,86 zł.

Na okoliczność tego, że pozwany zwrócił powodowi także tę kwotę, pozwany nie przedstawił żadnego dowodu, a to na nim spoczywał ciężar udowodnienia tej okoliczności w myśl art. 6 Kodeksu cywilnego, według którego ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Ze zwrotu także tej kwoty to pozwany mógłby bowiem wywodzić wygaśnięcie zobowiązania o zwrot nienależnego świadczenia.

Nie budził wątpliwości związek przyczynowy pomiędzy wzbogaceniem pozwanego o kwotę 245,86 zł otrzymaną tytułem umowy pożyczki, która okazała się nieważna, aubożeniem powoda, który kwotę tę przekazał pozwanemu w wykonaniu umowy pożyczki, która nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia.

W okolicznościach sprawy niniejszej nie zachodziła ponadto żadna z przeszkód do uwzględnienia powództwa o zwrot nienależnego świadczenia przewidzianych w art. 409 w zw. z art. 410 § 1 Kodeksu cywilnego ani w art. 411 Kodeksu cywilnego.

W szczególności brak było podstaw do przyjęcia, aby pozwany, który korzyść w postaci kwoty 245,86 zł uzyskał, zużył ją lub utracił w taki sposób, że nie jest już wzbogacony albo że wyzbywając się korzyści lub zużywając ją nie musiał liczyć się z obowiązkiem zwrotu.

Tego rodzaju okoliczności pozwany nie podnosił i nie przedstawił na nie żadnego dowodu, a to na nim spoczywał ciężar dowodu w tym zakresie w myśl przytoczonego wyżej art. 6 Kodeksu cywilnego, skoro z tego rodzaju okoliczności pozwany mógłby wywodzić wygaśnięcie zobowiązania o zwrot nienależnego świadczenia.

Przeszkody do uwzględnienia powództwa w sprawie niniejszej nie stanowiła okoliczność, że prawomocnym wyrokiem tutejszego Sądu Rejonowego wydanym w dniu 27 lutego 2017 r. w sprawie o sygn. XVI C 2233/15 oddalone zostało powództwo powoda przeciwko pozwanemu o zapłatę kwoty 2.758,97 zł wraz z odsetkami. Trafnie bowiem powód podnosił, że w tamtej sprawie podstawę roszczenia stanowiła jedynie umowa pożyczki, która okazała się nieważna. Natomiast podstawę roszczenia w sprawie niniejszej stanowiło nienależne świadczenie, które powód spełnił na rzecz pozwanego w wykonaniu nieważnej umowy pożyczki.

W zakresie roszczenia o zapłatę odsetek ustawowych za opóźnienie od należności głównej zachodziła podstawa do uwzględnienia powództwa za okres po wniesieniu pozwu.

Stan wymagalności zobowiązania o zwrot nienależnego świadczenia spełnionego

w wykonaniu nieważnej czynności prawnej wynikał z właściwości tego zobowiązania w myśl art. 455 Kodeksu cywilnego.

W okolicznościach sprawy niniejszej stan wymagalności należało przyjąć z upływem 14-dniowego terminu liczonego od dnia uprawomocnienia się wyroku tutejszego Sądu Rejonowego wydanego w dniu 27 lutego 2017 r. w sprawie o sygn. XVI C 2233/15, którym ustalona została nieważność wspomnianej umowy pożyczki.

Wysokość odsetek za opóźnienie należało natomiast ustalić na podstawie art. 481 § 2 Kodeksu cywilnego w brzmieniu obowiązującym z dniem 1 stycznia 2016 r., według którego to przepisu jeżeli stopa odsetek za opóźnienie nie była oznaczona, należą się odsetki ustawowe za opóźnienie w wysokości równej sumie stopy referencyjnej Narodowego Banku Polskiego i 5,5 punktów procentowych.

Podstawę orzeczenia w przedmiocie kosztów procesu stanowił art. 102 Kodeksu postępowania cywilnego, według którego w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami.

Za odstąpieniem od obciążenia pozwanego kosztami procesu w całości przemawiała choroba psychiczna, na którą cierpiał pozwany.

Z tych względów Sąd Rejonowy orzekł jak w sentencji.

SSR Robert Belczącki

Zarządzenie: Odpis wyroku wraz z uzasadnieniem proszę doręczyć pełnomocnikowi pozwanego B. Ż. wraz z pouczeniem o sposobie i terminie wniesienia apelacji.

SSR Robert Belczącki